

POTŁOCZONY (32) *part praet pass pf*

potłoczony (22), **potłoczon** (10).

Teksty nie oznaczają ó; pierwsze oraz drugie o prawdopodobnie jasne (tak w potłoczyć).

sg m N potłoczony (8), potłoczon (6); ~ (*attrib*) potłoczony (7); ~ (*praed*) potłoczon (6), potłoczony (1); -on : -ony *RejAp* (1:1). ◇ G potłoczon(e)go (2). ◇ f N (*praed*) potłoczona (2), potłoczona (1); -a *Leop*; -a : -a *RejWiz* (1:1). ◇ A potłoczona (1). ◇ n N potłoczon(e) (2), potłoczono (1); ~ (*attrib*) -on(e) (1); ~ (*praed*) -on(e) (1) *RejPs*, -ono (1) *RejPos*. ◇ pl N m pers potłoczeni (4). *subst m (praed)* potłoczony (1) *RejPos*. f potłoczon(e) (1). ◇ A m pers potłoczon(e) (2).

Składnia dopełnienia sprawcy: potłoczony od kogo (2).

Sł stp s.v. potłoczyć, Cn brak, Linde XVI w. (dwa z niżej notowanych przykładów) s.v. potłoczyć.

Przyciśnięty od góry (32) :

a. Podeptany, stratowany, wbity w ziemię; conculcatus Vulg, PolAnt (30) : iż sie [przeciwnicy zebrania boskiego] wniwecz obrocą iáko ziele niepotrzebne ktore iefficze zá młodu bywa potłoczzone *RejPs* 196; [[*Wołosi*] do kilka tysiác Turkow zabili, a Cesarzowi wielką szkodę uczynili, a drudzy Turcy przed nimi uciekali ku Janczarom, ale Janczarzy je od siebie bili, mordowali, aby od nich nie byli potłoczeni. *PamJancz* 107].

W porównaniu (1): Zwiędło we mnie ferce moje iak potłoczone síáno *LubPs* X3v.

Wyrażenie: »w ziemię potłoczon« (1): podobien ieft ku kwiatkowi ktory íporánku sie roskwitnie/ á kwieczoru wziemię będzie potłoczon *RejPs* 134v.

Przen (27) : A ták to fwięte nafienie páda podle drogi/ podle omylnego á niedbálego ferczá twoiego/ á nie przymie sie w nim/ ták iż fnádnie może być potłoczono/ bo ie sam w sobie potłoczyłz. *RejPos* 64v.

a) Zwyciężony, pokonany militarnie (1) :

Wyrażenie: »do gruntu potłoczony« (1): Acz się mężnie bronili ále przemożeni/ Od wielkości do gruntu wżycy potłoczeni *StryjKron* 632.

b) Pogiębiony, zniszczony, zniweczony (25) : Ták y nędzne kości náłze frogie piekło rozmiátuie/ Iż sie zdamy práwie w niwecz iuż ták márnie roíproszeni/ A od fwiátá burzliwego ná wżem írodze potłoczeni *LubPs* ee3v, B4v *marg*, D4v; Ktora [odmienność świata] sie ách nieftotyłz w teráznieyíze látá/ Ták ízyroce rozniółá w wielkiey omylności/ Ze prawdá potłoczona buiáią chytróści. *RejWiz* 3v; *Leop Is* 18/2, 7; ono frogie kfiążę fwiátá tego czárt frogi íprzeciwnik pothłoczon ieft/ á leży poráżony przed nogámi ie⁸⁰ *RejPos* 130v, 332.

potłoczon(y) czym (4): *LubPs* A4v; Gdyż wiefz iż ten márnny ímok [tj. *diabeł*] ieft potłoczon mocą iego [*Boga*] *RejAp* 100v. Cf »nogami potłoczon(y)«.

W połączeniu szeregowym (1): Iż widziałem w widzeniu fwoim/ á on okrutny Smok/ ktory rzeczon ieft ízátan/ był zborzon/ zniízczon/ á ná ziemię potłoczon *RejPos* [77]v.

W porównaniu (1): ktory [świat] iefth omylny á fláby/ á iáko íkło może być fnádnie potłoczony y wżythki ípráwy iego *RejAp* 49v.

Zwrot: »potłoczony leżeć« [szyk zmienny] (6): *LubPs* A4v; *RejWiz* 83v; *RejPos* 110; Dziwnie nas tak wwiody ty fwieckie chćiwości/ Ze nędznik musi leżeć wszędy potłoczony/ A ci co im fwiąt służy podniefli ogony. *RejZwierc* 269v, 65, 191v.

Wyrażenia: »nogami, pod nogami potłoczon(y)« [szyk 3:1] (2:2): *RejWiz* 110v; Nogami będzie potłoczóná [pedibus conculcabitur] koroná pychy pijánych Efráimfkich ludzi. *Leop Is* 28/3; *RejPos* 110, [136]v.

»rowno z ziemią, na ziemię potłoczon(y)« (3:1): iż thá fwięta mátká twoiá á ten fwięty kościół Páńki [...] ieft ták ftárofcia á wielkimi bolefciami ogárniony/ iż oto leży rowno z zyemią potłoczony fregościami czártá złego *LubPs* A4v; *RejPos* [77]v. Cf »rowno z ziemią położony i potłoczony«.

Szeregi: »rowno z ziemią położony i potłoczony« = *lineatim conculcatus PolAnt* (2): Idźcie podwodnicy prędcy do narodu rozerwánego y fplundrowánego/ do ludu vftrázonego/ [...] do ludu rowno z ziemią położonego y potłoczonego/ ktorego ziemię rzeki rozerwály. *BibRadz Is* 18/2, *Is* 18/7.

»potłoczon a wyniszczon« (1): vpominam wżytki/ Bo widzę iáko wszędy roznióły sie zbytki. A oná fwięta cnotá márnie potłoczóná/ A máło ták nie z gruntu zewfżąd wynifzczóná. *RejWiz* 193.

»zniżony a potłoczon« (1): [o wy, miasta] ktore sie wynoście s thymi bogáctwy y rozumy fwemi áż pod niebo/ á potym áż do pieklá będą zniżone á potłoczony thy rozumy á ty omylne wyniofłości wálze. *RejPos* 288.

»zrzucón a potłoczon« (1): iuz teraz sftáło sie ieft wybáwienie/ [...] á okazála sie możność Krifthuśa iego/ ábowiem zrzucón á potłoczón ieft ofocznik bráciey náfzey *RejPos* 332.

b. *Zasypany* (1) : tam [w piaskach] náyduiá Mumią/ ludzi potłoczone á fpięczone s piákiem iáko kámién będącie. *BielKron* 457.

c. *Dobrze ubity; przen* (1) :

W połączeniu szeregowym (1): A ono [szczęście] niebieskie práwe ma wżytkich żądzy wfpokoienie/ práwie náfyca/ y miárę ma potrzebńioną/ potłoczóną y opływáiącą. *SkarKaz* 637b.

Synonimy: przyciśniony; **a.** *podeptany.*

Cf **POTŁOCZYĆ**